

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Надежда Козма Кузманова** – преподавател по пиано и орган в
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив
относно дисертационен труд за присъждане на **образователна и научна степен**

„ДОКТОР“, представен от **Ли Сио Ю**,

докторант редовна форма на обучение към катедра „Пиано и акордеон“
във факултет „Музикална педагогика“ на АМТИИ „Проф. Ас. Диамандиев“, Пловдив
на тема **„Валсът на Равел и мястото му в световната музикална литература“**

Научен ръководител: **проф. д-р Людмил Петков**

1. Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали

Със заповед РД-27-026/18.02.2026 г. на Ректора на АМТИИ „Проф. Ас. Диамандиев“ е даден ход на процедура за провеждане на публична защита на дисертационен труд на тема **„Валсът на Равел и мястото му в световната музикална литература“** от Ли Сио Ю. За рецензиране са представени дисертационен труд с обем 181 страници, включващ 8 глави, нотни примери и библиография; автореферат; автобиография на докторанта.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Ли Сио Ю е родена през 1994 г. в град Хуайхуа, Китай. Завършва бакалавърска степен със специалност „Пиано“ в Музикалната консерватория на Ухан. През 2019 г. придобива магистърска степен по „Музикология“ в Университета в Ливърпул, Великобритания. По това време натрупва значителен опит в областта на камерната музика като формира класическо клавирно трио. Представя и три клавирни рецитала в галерията и музея „Виктория“ в Ливърпул. Има педагогически опит като учител по пиано, теория и общообразователен учител по музика. Печели редица награди като Първата награда в регион Хубей на Международния конкурс за пиано в Хонконг „Мемориална награда Лист“ през 2014 г.

3. Актуалност на тематиката

Актуалността на изследването се определя от необходимостта да се осмисли механизмът, чрез който традиционният валс претърпява трансформация и се превръща в модернистичен художествен феномен. Авторката аргументира избора на темата и с личната си изпълнителска мотивация, подчертавайки психологическата сложност и трагичната образност на Равеловия валс. Трудът поставя важен научен проблем: как едно произведение може едновременно да наследява традицията и да я деконструира (стр. 10), превръщайки се в символ на историческа и културна криза.

4. Цели, задачи и целесъобразност на изследователските методи

Основната цел на дисертацията е да проследи развитието на валса като жанр в различни аспекти и да определи мястото на „Валсът“ на Равел като ключов етап в прехода от романтизма към модернизма .

Конкретните задачи са ясно формулирани и включват: анализ на съотношението между традиция и новаторство; изследване на деформацията на валсовите структури; културно-историческа интерпретация на произведението; сравнителен анализ с валсове на различни композитори.

Методологията се основава на съчетание от индуктивен и дедуктивен подход, като чрез систематизиране на нотен и теоретичен материал се извеждат стиловите характеристики на Равеловия музикален език. Особено ценен е сравнителният метод, който позволява да се открие уникалността на произведението не изолирано, а в контекста на цялостното развитие на жанра.

5. Оценка на дисертационния труд

Уводът – точно формулира задължителните елементи и веднага грабва с интелigentния и емоционален изказ, лична оценка и позиция. „Творбата може да се разглежда като символично сбогуване с романтичния валс и като начало на по-личен, психологически наситен музикален стил.“ (стр. 9)

В първа глава докторантката проследява генезиса и еволюцията на валсовия жанр, като акцентира върху неговата първоначална социална функция и постепенното му естетизиране. С особена прецизност се подчертава ролята на валса като посредник между танцово и концертно изкуство, което подготвя основата за по-късните стилови трансформации. Тази глава изпълнява важна методологична функция, тъй като дефинира „нормативния модел“, спрямо който ще бъде разгледана деформацията при Равел.

Втората глава разширява историческия хоризонт чрез анализ на валса в творчеството на ключови композитори. Особено ценен е сравнителният подход, чрез който се очертават различни типове валсова стилистика – от виртуозно-пианистичния модел при Шопен до оркестрово-бляскавата традиция на Щраус и симфонизираната форма при Чайковски. Анализът на Форе има ключово значение, тъй като демонстрира прехода към по-рафиниран хармоничен език и по-голяма структурна свобода. Тук откриваме и директна съпоставка между Форе и Равел относно ритмичния и хармоничен език в разглежданите творби. По този начин авторът подготвя логическия преход към Равел, чието творчество се явява едновременно продължение и радикално преосмисляне на традицията.

Третата глава бележи същинския аналитичен център на изследването. Тук авторът разглежда „Валсът“ като процес на съзнателна деконструкция на установените жанрови норми. На първо място се анализира **формообразуването**, при което традиционната периодичност е нарушена чрез фрагментация на тематичния материал. Темите не се развиват по класическия принцип на последователно разгръщане, а се появяват като „разпадащи се“ звукови образи, често прекъсвани или трансформирани. Това води до усещане за нестабилност и разпад на формалната логика. На второ място се разглежда **хармоничният език**, който се характеризира с рязка смяна на тоналните центрове и използване на акорди с разширена структура. Авторът подчертава, че тези хармонични решения не са самоцелни, а изграждат специфична звукова атмосфера, в която традиционната валсова лекота е заменена от напрежение и драматизъм. Авторката убедително показва как традиционната тривременна пулсация е подложена на вътрешна дестабилизация чрез: наслагване на различни ритмични пластове, изместване на акцентите, използване на синкопирани структури. Тези похвати създават усещане за „разколебана“ метрика, при която танцовият импулс е едновременно присъстващ и разрушен. В този контекст валсът се явява като жанр в състояние на криза – съхранява външните си белези, но губи вътрешната си стабилност.

В четвъртата глава Ли Сио Ю насочва вниманието си към сравнителен анализ на интерпретациите на различни пианисти, представители на утвърдената западна школа и изпълнители от по-младото поколение. Аналитичният подход е изграден върху наблюдение на конкретни параметри на интерпретацията, сред които се открояват: темпова организация, динамична скала, артикулация и звукоизвличане, изграждане на формалната драматургия. В анализа се откроява тенденция, при която изпълнителите от по-младото поколение проявяват по-голяма свобода по отношение на темповите колебания и динамичните контрасти. При тях често се наблюдава стремеж към подчертаване на виртуозния и експресивен аспект на произведението, което води до по-ярко драматизиране на музикалния процес. Важен акцент в анализа е и наблюдението, че различните интерпретации водят до различно възприемане на самото произведение:

в едни случаи „Валсът“ се разгръща като драматично и почти катастрофично развитие, а в други – като строго организирана и логически последователна звукова конструкция. По този начин сравнителният анализ надхвърля нивото на описателност и се превръща в средство за разкриване на многопластовата интерпретационна природа на творбата.

Петата глава насочва изследването към съвременното състояние на валсовия жанр, като проследява неговите трансформации в контекста на музиката на XX и XXI век. Основна линия в изложението е идеята, че валсът в съвременността престава да съществува като строго дефиниран жанр и се превръща в **отворена структурна и стилва категория**, която допуска разнообразни интерпретации и трансформации. Авторката показва как традиционните характеристики в творчеството на Уилям Алуин – триделен метрум, танцов импулс и ясна периодичност – се запазват само частично или се подлагат на съществено преосмисляне. Особено внимание се отделя на **разширяването на изразните средства**, при което валсът интегрира елементи от различни музикални езици и стилове. Докторантката подчертава, че тези процеси не водят до изчезване на жанра, а до неговата **качествена трансформация**. Валсът продължава да функционира като разпознаваем културен код, но вече носи нови значения, често свързани с ирония, носталгия или стилизация.

В шеста глава валсът е разгледан като творба продължител на импресионизма и в същото време носител на модернизма от следвоенната епоха. Интересни са препратките към експресионистичната живопис и абсурдистката литература – „Метаморфозите“ на Кафка и на „Валсът“. Разгледано е и влиянието на съвременните технологии и глобализацията върху развитието на жанра.

Седма глава разглежда влиянието на френската школа и подготовката, която Парижката консерватория дава на младите композитори. Тук се откроява стремежът да се свърже аналитичният резултат с творческата реализация. Интересни са съпоставките между немска и френска школи.

Заклучителната глава обобщава изследването, като поставя произведението в широк историко-културен контекст., включително в таблицата на стр. 159. Дисертантката аргументира тезата, че „Валсът“ представлява кулминационен момент в развитието на жанра – точка, в която традицията достига до своя предел и се трансформира в нов художествен език.

6. Приноси и значимост на дисертационния труд и публикациите по темата.

Приносните качества на труда са изведени пълноценно като обобщават постигнатите резултати: доказват, че „Валсът“ се явява ключов преход между романтизъм и модернизъм; разкриват механизмите на деконструкция на традиционния валс; изграждат сравнителен модел за анализ на жанра; обвързват музикалния анализ с културно-историческия контекст. Публикациите по темата отговарят на изискуемия минимум.

Вместо критични бележки поздравявам научния ръководител, проф. д-р Людмил Петков, за изключително стойностната, добре систематизирана и поднесена на висок стил научна работа.

Заклучение:

Дисертационният труд на Ли Сио Ю представлява сериозно, задълбочено и концептуално издържано изследване, което съчетава музикален анализ, историческа перспектива и културологичен подход. Демонстрирана е способност за самостоятелно научно мислене, аналитична компетентност и добро познаване на изследвания материал. **На основание на изложеното давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Ли Сио Ю образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“, докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“.**

27.03.2026 г.

доц. д-р Надежда Кузманова